

2019-03-12

VLL 2745-2018

2018-12-06

U2018/04219/UH

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Framtidens specialistsjuksköterska - ny roll, nya möjligheter

Region Västerbotten har beretts möjlighet att svara på remissen av betänkandet Framtidens specialistsjuksköterska - ny roll, nya möjligheter (SOU 2018:77).

Utredaren presenterar en rad förslag, varav fyra som Region Västerbotten anser vara särskilt viktiga att ta ställning till:

- Ny examensbeskrivning för specialistsjuksköterskeutbildning
- Avancerad klinisk specialistsjuksköterska
- Krav på fortbildning i lagstiftning
- VULF-avtal

1 Ny examensbeskrivning för specialistsjuksköterskeutbildning

Region Västerbotten anser inte att någon av modellerna som presenterats i utredningen är tillräckligt bra för att uppnå att det som Region Västerbotten uppfattar vara syftet med utredningen, dvs främja yrkets attraktivitet och öka tillgången på specialistutbildade sjuksköterskor för att möta framtidens utmaningar.

Region Västerbotten förvånas över att utredningen har ett tydligt slutenvårdsperspektiv då hälso- och sjukvården står inför stora framtida utmaningar och för att möta dessa behövs en omställning från traditionell vård på sjukhus till vård närmare patienter och brukare, där ett partnerskap med patienten är ett naturligt förhållningssätt och där hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser är en självklar del av arbetet.

Ett förslag med fler fasta inriktningar är nödvändig. Ett problem som Region Västerbotten ser det med den modell som utredaren föreslår (modell C) är den fjärde öppna inriktningen. Det har funnits en öppen inriktning sedan året 2013 och det är få lärosäten som har kunnat möta de lokala behoven och det har funnits svårigheter att finansiera tillskapande av nya inriktningar. Det finns flera områden som behöver specialistutbildade sjuksköterskor för att möta hälso- och sjukvårdens föränderliga behov över tid. T.ex. är hjärt- och kärlsjuka patienter den största patientgruppen inom specialiserad sjukhusvård och i behov av specialistutbildade sjuksköterskor inom medicin (kardiologi). Vidare inom nära vård och primärvård är behovet stort av specialistutbildade sjuksköterskor med djupare kunskap inom klinisk bedömning, psykiatri och vård av äldre för att nämna några inriktningar.

Region Västerbotten

Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82
E-post: regionen@regionvasterbotten.se Org.nr: 232100-0222
VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

2019-03-12

2 Avancerad klinisk specialistsjuksköterska

Region Västerbotten är positiva till förslaget om avancerad klinisk specialist-sjuksköterskeexamen (AKS), men Region Västerbotten anser samtidigt att frågan måste utredas ytterligare. Mer specifikt behöver de generella examensmålen bli mer specifika till att inkludera olika områden i relation till omvårdnad. T.ex. behöver en specialistsjuksköterska inom barnonkologi kunna identifiera patientens helhetssituation genom att väva samman kunskaper i omvårdnad med medicinska kunskaper för att kunna bedöma, diagnostisera och behandla vårdproblem. En djup kunskap i omhändertagande av familj och barn behövs. De kunskaper AKS ska fördjupa under utbildningen behöver förtydligas.

Kursfordringar om 120hp anses rimligt och i enlighet med internationella AKS-utbildningar samt i likhet med Bolognaprocessens intentioner i att erbjuda internationellt likvärdig utbildning.

Region Västerbotten förordar fortsatt utredning av inriktning och mål samt vilka förkunskapskrav som är nödvändiga för att kunna ta ett större kliniskt ansvar och bygga broar mellan vårdnivåer.

Region Västerbotten motsätter sig dock den del i förslaget som innebär att AKS ska vara ett eget legitimationsyrke. Region Västerbotten anser att det i stället är tillräckligt med en skyddad yrkestitel.

3 Krav på fortbildning i lagstiftning och föreskrift

Region Västerbottens ställningstagande är att förslaget att endast ställa krav på systematisk och fortlöpande fortbildning för vissa legitimationsyrken i lag ytterligare behöver utredas. Ökad reglering stärker inte förutsättningarna och förslaget har mött kritik utifrån att alla legitimationsyrken i vården inte omfattas. Vårdgivaren bör ha ett ansvar att möjliggöra fortbildning för alla anställda, vilket dock förutsätter att tillräckliga resurser för fortbildning finns tillgängliga. Öronmärkta medel för fortbildning kan vara ett förslag för alla yrkesgrupper inom hälso- och sjukvård. Sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor måste ges förutsättningar att utveckla och förnya sin kompetens då livslångt lärande är centralt för att upprätthålla en säker och högkvalitativ vård. Egen fortbildning med perspektiv utifrån verksamhetens behov kan se olika ut och kan vara svår att reglera utifrån det livslånga lärandet och det egna ansvaret att ta till ny kunskap inom specifika ämnesområden.

4 VULF-avtal

Region Västerbotten ser positivt på att finansiering av utbildning och forskning inom omvårdnad regleras via avtal mellan stat och sjukvårdshuvudman. Ökad finansiering av VFU välkomnas och kan möjliggöra satsningar på utbildning för handledarskap, adjungeringar och utveckling av pedagogiska modeller för att stärka specialistsjuksköterskestudenternas VFU och garantera fler VFU-platser. I Region Västerbotten har VFU-ersättningen under en 10-årsperiod ökat med 200 kronor per student och vecka, vilket inte motsvarar regionens kostnadsökning av handledning. Ökade medel till utbildning och forskning skulle stärka professionens utveckling och regionens utbildningskapacitet. Region Västerbotten kan se komplexiteten kring frågan

2019-03-12

gällande gränsdragningar för grundutbildning och samverkansfrågor för klinisk forskning. Många aktörer, inklusive kommunerna, skulle behöva omfattas i ett avtal. Vidare så behöver konsekvenserna för ALF-avtalen belysas då vissa medel för forskning inom omvårdnad i nuläget fördelas via ALF. Region Västerbotten ser därför ett behov av att frågan om ett eventuellt VULF-avtal ingående belyses i en separat utredning.

Ytterligare förslag från utredningen där Region Västerbotten tagit ställning:

Ökat antal fristående kurser

Förslaget att universitet och högskolor ska tillhandha ett brett, flexibelt och förutsebart kursutbud för fristående kurser på avancerad nivå välkomnas. Förslaget ökar möjligheterna till fortbildning genom att möjliggöra en ökad tillgänglighet för kompetensökning inom fler ämnesområden. För att möjliggöra fortbildning och ett flexibelt kursutbud behövs dock även ökat stöd i form av ekonomiska medel.

Ansvaret för att sjuksköterskors specialisering fortsatt ska vara statens ansvar

I enlighet med utredningens bedömning ställer Region Västerbotten sig positiva till att ansvaret för sjuksköterskors specialisering fortsatt ska vara statens ansvar. Region Västerbotten anser det allt för komplext att skapa en ny utbildningsorganisation med utbildande pedagoger att ansvara för utbildning av specialistsjuksköterskor inom t.ex. privat, kommunal och regional hälso- och sjukvård. Vidare önskar Region Västerbotten i enlighet med utredaren bibehålla studentens egna val av att utbilda sig utan att behöva vara anställd hos en huvudman samt att möjligheten till en likvärdig utbildning som accepteras regionalt, nationellt eller internationellt kvarstår.

Det finns vinster att kvarhålla nuvarande struktur för specialistutbildning med yrkesexamen och en magister/master-examen. En yrkesexamen garanterar inte progression inom sjuksköterskors huvudområde omvårdnad. En likvärdig utbildning för specialistutbildade sjuksköterskor inom Europa är bra att eftersträva och därför behöver förslaget att specialistsjuksköterskeutbildningen enbart ska leda till en yrkesexamen utredas vidare. Det kan anses oroande för jämställdheten om en stor och kvinnodominerad utbildning blir en av få yrkesutbildningar på avancerad nivå som leder till enbart en yrkesexamen.

Nationellt råd till regeringen

Region Västerbotten anser att arbetet med Framtidens vårdkompetens bör avvaktas och utifrån det avgöra vilket behov av specifika beredningsgrupper och råd som finns.

2019-03-12

Men generellt ser Region Västerbotten stora vinster med forum för samverkan, för Region Västerbottens del specifikt inom norra sjukvårdsregionen (Västernorrland, Jämtland-Härjedalen, Västerbotten och Norrbotten). Ett exempel på befintligt sådant forum är FUI-rådet där samverkan sker mellan fyra regioner och tre lärosäten kring frågor om forskning, utbildning och utveckling. Detta för att säkra och stärka kompetensförsörjningsbehovet i den norra delen av landet för att kunna erbjuda likvärdig god kvalitet och nära vård till regionernas medborgare.

REGION VÄSTERBOTTEN
Regionstyrelsen

Peter Olofsson
Ordförande

Kent Ehliasson
Regiondirektör